22.3.2017

ETELÄ-SAVON MAAKUNTALIITTO

Lakivaliokunta 23.03.2017 /
HE 270/2016 vp /
Asiantuntijapyyntö
Kirjallinen asiantuntijalausunto

Käräjäoikeuksien määrää tarkasteltiin edellisen kerran vuonna 2010. Tämän vähennyksen vaikutuksia erityisesti kansalaisten oikeusturvaan ei kuitenkaan ole arvioitu. Savonlinnaan jäi vuoden 2010 uudistuksessa ns. kokeilukanslia, jonka oli tarkoitus toimia kahden vuoden ajan. Toiminta on jatkunut edelleen.

Nyt tehdyssä esityksessä Savonlinnan kokeilukanslia ollaan lakkauttamassa. Savonlinnaan on kuitenkin jäämässä istuntopaikka. Pieksämäen istuntopaikka on esitetty lakkautettavaksi.

Kansalaisten näkökulmasta keskeinen osa oikeusturvaa on saavutettavuus. Mitä harvempi käräjäoikeusverkko ja erityisesti istuntopaikkaverkko on, sitä pidemmiksi muodostuvat välimatkat käräjäoikeuspiirien reuna-alueilta käräjäoikeuksien kanslioihin ja istuntopaikkoihin. Etelä-Savossa asiointimatkat ovat jo nyt huomattavan pitkiä.

Aiemmat käräjäoikeusverkoston supistamisesta saadut kokemukset ovat osoittaneet, että oikeudelliset palvelut ovat heikentyneet kanslian tai istuntopaikan lakkauttamisen myötä. Kanslia- ja istuntopaikkakuntien keskittyminen johtaisi todennäköisesti myös asianajo- ja muiden oikeudellisten palveluiden keskittymiseen, mikä lisäisi kansalaisille koituvia kustannuksia jo asioiden valmisteluvaiheessa.

Merkittävästi nykyistä pidemmät asiointietäisyydet aiheuttavat kansalaisille kohtuuttomia matkakustannuksia ja ajankäyttöä sekä työpoissaoloja. Pitkät välimatkat saattavat käytännössä muodostaa jopa esteen kansalaisten oikeuksien toteutumiselle. Keskittäminen lisää merkittävästi korvattavien matkojen kustannuksia ja oikeudenkäymisen kuluja. Uudistuksen osana olisi tarpeellista selvittää, minkälaisia lisäkustannuksia käräjäoikeuksien istuntopaikan lakkauttaminen Pieksämäeltä aiheuttaa muun muassa matka ja valmistelukulujen muodossa, kun käräjäoikeuksien asiakkaiden, oikeudenkäyntien osapuolten tai todistajien matkustaminen kauempana sijaitseville istuntopaikoille lisääntyy. Enimmillään asiointimatka lähimpään istuntopaikkaan pidentyisi selvästi yli 100 kilometrillä.

Myöskään esityksen muita aluetaloudellisia vaikutuksia ei ole selvitetty. Valtionhallinnon työpaikkojen vähennyksiä on suunniteltu sektorikohtaisesti eri ministeriöissä ja niiden alaisissa virastoissa. Valtion toimintoja on keskitetty yhä harvempiin toimipaikkoihin. Esitys vahvistaisi osaltaan tätä kehitystä minkä, vuoksi on otettava huomioon vähennysten kokonaisvaikutukset alueilla. Kysymys ei olisi vain suorista työpaikoista, vaan myös vähennysten välillisistä vaikutuksista muihin tarjolla oleviin oikeuspalveluihin, kuten asianajopalveluihin.

Valmistelija:
Viestintä- ja yhteiskuntasuhdepäällikkö Teppo Leinonen, 044 7700 592,
teppo.leinonen@esavo.fi